

Спеціальність 025 «МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО»

Освітня програма «НАРОДНИЙ СПІВ»

На дану спеціалізацію приймаються особи, які не мають хвороби голосового апарату (довідка від фоніатра). **Творчий конкурс** проводиться з метою виявлення вступників, спроможних під час навчання в ХДАК досягти відповідного професійного рівня майстерності та отримати необхідні знання для подальшої творчої діяльності в галузі музичного мистецтва.

Як правило, абітурієнт повинен мати відповідну довузівську підготовку (закінчити вищий заклад освіти I-II рівня акредитації відповідного напрямку).

Під час випробування абітурієнт повинен виявити

Знання:

- жанрів пісенного фольклору України, особливості їх тематики і виконання;
- календарних та родинних обрядів в українській традиції, під час яких виконуються пісні;
- основних епічних жанрів, тематику побутових пісень — лірики українського фольклору;
- професійних творчих колективів України і навчальних закладів народного напрямку;
- персоналій видатних співаків - інтерпретаторів народного напрямку;
- загальних положень про специфіку народної манери співу, різновиди вокальних манер народного виконавства.

Уміння:

- проаналізувати основні особливості виконаних творів (емоційно-образний зміст, форму, виконавські особливості);
- орієнтуватися в жанрових особливостях концертного репертуару (народні пісні, обробки народних пісень, сучасні оригінальні композиції, створені на основі народно-пісенного матеріалу);
- аналізувати художні засоби народного поетичного тексту.

Наявність навичок:

- основ професійного дихання співака;
- акторської майстерності, сценічної культури;
- використання власних природних здібностей;
- виявлення особливостей регіонального співочого стилю певного регіону;
- темпо-метро-ритмічного контролю;
- динамічної процесуальності;
- володіння власними емоціями;
- визначення та побудови інтервалів, акордів та гам;
- читання з листа з назвою нот.

Творчий конкурс складається з двох сесій: **«Виконавська майстерність»** та **«Основи теорії та історії музичного мистецтва»**.

Перша сесія **«Виконавська майстерність»** передбачає:

- спів двох контрастних за характером пісень у фольклорному варіанті або народному стилі з супроводом і без супроводу;
- виконання на музичному інструменті (народному або фортепіано) 2-х творів з переліку: етюд, частина крупної форми, поліфонія, п'єса;
- читання з листа народної мелодії в формі періоду з тактуванням і назвою нот.

Під час прослуховування відбувається перевірка голосових даних, виконавських навичок і сценічної майстерності (сценічний рух та акторська майстерність).

ОРІЄНТОВНИЙ РЕПЕРТУАР

для солоспіву

1. Балади. Родинно-побутові стосунки / Упоряд. О. І. Дей та ін. – К. : Наук. думка, 1998. – 528 с.
2. «Була собі Марієчка» муз. І. Сльоти, сл. О. Матійка / І. М. Сльота «...З твого серця». – К.: «Арфа», 1996.
3. «Бурсацька колядка» (солоспів). «Ой, сади, мої сади» (козацька, солоспів) / Л. Новикова Пісні Слобідської України : навч. пос. – Харків: ТО Ексклюзив. 2006. – 188 с.
4. «Весняночка-паняночка» (весняна, солоспів) «Суботонька-неділенька» (весільна, солоспів) / Обрядові пісні Слобожанщини (Сумський регіон) Фольклорні записи В. В. Дубравіна. – Суми ВТД «Університетська книга», 2005. – 446 с.
5. «Дзига» Українські дитячі та молодечі народні ігри та розваги / Композиція П. Г. Черемського. – Х.: Друк, 1999. – 528 с.
6. Матвієнко Ніна. Ой виорю нивку широкою. – К. : Український центр народної культури «Музей Івана Гончара», 2003. – 576 с.
7. Народні пісні з батьківщини І. Франка / Зібрав і упор. В. Сокіл ; худож. оформл. Л. Чабана. – Львів: Каменяр, 2003. – 407 с.
8. Народні пісні: Записи Людмили Єфремової. – К.: Наукова думка, 2006. – 575 с.
9. Народні пісні Житомирщини (з колекцій збирачів фольклору) / Упоряд. та вступ. ст. Л. О. Єфремової ; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. – К.: Наук. Думка, 2012. – 723 с.
10. Обрядова творчість фольклорних осередків історичної Харківщини : методичні матеріали до засвоєння і творчого втілення обрядової та народнопісенної культури / В. М. Осадча. – Харків : ХОЦНТ : Видавець Савчук О.О., 2010. – 136 с.
11. «Сонечко любові», муз. О. Чухрая, сл. В. Назаренка / О. Чухрай «Сонечко любові». – Полтава: «Криниця», 1996.
12. «Тополі», муз. І. Сльоти, сл. М. Бакая / І. М. Сльота «...З твого серця». – К.: «Арфа», 1996.
13. Пісні Слобідської України. Фонографічна збірка. Пісні Лебединщини. Вип. II. / Збирацька робота, розшифр. нотних текстів О. І. Стеблянка. упор. Л. Новикової. – Х.: Майдан, 1998. – 201 с.

14. Смоляк О. Весняна обрядовість Західного Поділля в контексті української культури. Монографія. Ч. II (нотний додаток) – Тернопіль: «Астон», 2001. – 392 с.
15. Співає народний хор «Дарничанка». – К.: Муз. Україна, 2003.
16. Укр. нар. пісні в супроводі баяну «Співає Раїса Кириченко» / Склад. М. Шраменко. – К.: Муз. Україна, 1998.
17. Укр. нар. пісні для голосу без супроводу і в супроводі хору та інструментального ансамблю «Співає Ніна Матвієнко» / Склад. М. Шраменко – К.: Муз. Україна, 1987.
18. Українські народні пісні про кохання / Упоряд. В. Пономаренко. – К.: Муз. Україна, 1992. – 159 с.
19. Українські народні пісні у записах М. В. Лисенка / Упоряд. Л. Єфремова. – К.: Муз. Україна, 1991. – 352 с.

Друга сесія «**Основи теорії та історії музичного мистецтва**» передбачає перевірку загальнокультурного та музично-теоретичного рівня підготовки абітурієнтів у межах програм вищих музичних закладів освіти I-II рівнів акредитації, а саме:

- знання теорії музики та сольфеджіо, а саме визначення на слух: гам мажорних (натуральні, гармонічні, мелодичні), мінорних (натуральні, гармонічні, мелодичні) до п'яти знаків; інтервалів діатонічних та характерних (з розв'язанням, визначенням тональностей); акордів – збільшених та зменшених тризвуків з обертянням, септакордів домінантної та субдомінантної груп з обертянням, розв'язанням, визначенням тональностей; побудова та спів від звуку гам мажорних (натуральні, гармонічні, мелодичні), мінорних (натуральні, гармонічні, мелодичні) до п'яти знаків; інтервалів діатонічних та характерних (з розв'язанням, визначенням тональностей); акордів – мажорних, мінорних, збільшених та зменшених тризвуків з обертянням, септакордів D7 з обертянням, малих та зменшених введених септакордів з розв'язанням, визначенням тональностей та інтонування (вгору або вниз) із назвою нот;
- знання особливостей жанру та стилю народних пісень і творчого доробку видатних виконавців;
- вміння проаналізувати основні особливості виконаних творів (емоційно-образний зміст, форму, виконавські особливості);
- знання народнопісенного репертуару та його класифікації за жанрами;
- знання музичної літератури і творчості композиторів в обсязі училищних курсів, загальновідомої методичної літератури та періодичних видань в галузі музичного мистецтва;
- знання загальноприйнятої італійської музичної термінології (нюанси, темпи, динаміка, штрихи).

Оцінка виставляється за 200-бальною шкалою оцінювання (від 100 до 200 балів) за кожен сесію творчого конкурсу.

Структура оцінки
за проходження першої сесії творчого конкурсу «Виконавська
майстерність»

№	Основні завдання першої сесії творчого конкурсу	Кількість балів
1	Спів двох контрастних за характером пісень у фольклорному варіанті або народному стилі з супроводом і без супроводу	1-50
2	Виконання на музичному інструменті (народному або фортепіано) 2-х творів з переліку: етюд, частина крупної форми, поліфонія, п'єса	1-40
3	Читання з листа народної мелодії в формі періоду з тактуванням і назвою нот	1-10
Максимальна кількість балів		100

Структура оцінки
за проходження другої сесії творчого конкурсу
«Основи теорії та історії музичного мистецтва»

№	Основні знання та вміння, які перевіряються під час другої сесії творчого конкурсу	Кількість балів
1	Знання теорії музики та сольфеджіо, вміння виконувати практичні завдання (визначення на слух, побудова та спів інтервалів, акордів тощо)	1-20
2	Знання народнопісенного репертуару та його класифікації за жанрами	1-15
3	Знання особливостей жанру та стилю народних пісень і творчого доробку видатних виконавців	1-15
4.	Вміння проаналізувати основні особливості виконаних творів (жанрово-стильову специфіку, емоційно-образний зміст, форму, виконавські особливості)	1-15
5	Знання загальноприйнятої італійської музичної термінології (нюанси, темпи, динаміка, штрихи)	1-15
6	Знання музичної літератури і творчості композиторів, загальновідомої методичної літератури та періодичних видань в галузі музичного мистецтва в обсязі курсів вищих закладів освіти I-II рівня акредитації	1-20
Максимальна кількість балів		100

Абітурієнти, які отримали під час творчого конкурсу хоча б за одну з сесій менше 124 балів, до участі в конкурсі щодо зарахування на навчання не допускаються.

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ АБІТУРІЄНТІВ,
ЯКІ ВСТУПАЮТЬ ДО ХДАК У 2018 РОЦІ
на спеціальність «Музичне мистецтво»**

Рівні навчальних досягнень	Критерії оцінювання навчальних досягнень
1. Початковий 123 балів і менше	Абітурієнт не виконав (не відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу. Володіє грою на інструменті на елементарному (початковому) рівні. Не володіє вокально-виконавськими навичками, знаннями з «Основ теорії та історії музичного мистецтва». Відсутні вокальні дані й музичні здібності.

	Абітурієнт не виконав (не відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу. Володіє грою на інструменті на елементарному (початковому) рівні. Майже не володіє вокально-виконавськими навичками, знаннями з «Основ теорії та історії музичного мистецтва». Відсутні вокальні дані й музичні здібності.
	Абітурієнт не виконав (не відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу. Володіє вокально-виконавськими навичками на низькому рівні, грою на інструменті – на елементарному (початковому) рівні. Має фрагментарні знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва». Майже відсутні вокальні дані й музичні здібності.
2. Середній 124 – 149 балів	Абітурієнт виконав (відповів) деякі завдання сесії творчого конкурсу, але продемонстрував початковий рівень вокального виконання. Програма, що була виконана на фортепіано (народному інструменті), не відповідає вимогам. Абітурієнт не виявив навичок читання з листа народнопісенного твору, продемонстрував дуже слабкі знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва», що свідчить про обмеженість його загальнокультурного рівня. Вокальні дані та музичні здібності присутні на дуже низькому рівні.
	Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу, але продемонстрував дуже низький рівень вокального виконання. Програма, що була виконана на фортепіано (народному інструменті), майже не відповідає вимогам. Абітурієнт не виявив навичок читання з листа народнопісенного твору, продемонстрував слабкі знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва», що свідчить про його недостатній загальнокультурний рівень. Вокальні дані та музичні здібності присутні на низькому рівні.
	Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу, але продемонстрував низький рівень вокального виконання. Програма, що була виконана на фортепіано (народному інструменті), лише частково відповідає вимогам. Абітурієнт виявив слабкі навички читання з листа народнопісенного твору, продемонстрував невпевнені знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва», що свідчить про його недостатній загальнокультурний рівень. Вокальні дані та музичні здібності присутні на не достатньому рівні.
3. Достатній 150-175 балів	Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу, але програми з вокалу та фортепіано (народного інструменту) не в повній мірі відповідають приймальним вимогам. Абітурієнт виявив у цілому достатні навички читання з листа народної пісні. Має достатньо розвинутий вокально-мовленнєвий апарат автентичного або народно-хорового виконання, але вокальні, сценічні дані та музичні здібності розвинені неповно, виявляє добрі знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва» на достатньому рівні.
	Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу, але програми з вокалу та фортепіано (народного інструменту) не в повній мірі відповідають приймальним вимогам. Абітурієнт виявив у цілому достатні навички читання з листа народної пісні. Має добре розвинутий вокально-мовленнєвий апарат автентичного або народно-хорового виконання, виявляє добрі вокальні та сценічні дані, музичні здібності, знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва».
	Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу,

	програми з вокалу та фортепіано (народного інструменту) відповідають приймальним вимогам. Абітурієнт виявив добрі навички читання з листа народної пісні. Має добре розвинутий вокально-мовленнєвий апарат автентичного або народно-хорового виконання. Володіє достатніми навичками аналізу матеріалу, добрими вокальними даними та музичними здібностями, може самостійно виправити допущені помилки, виявляє добрі знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва».
4. Високий 176 – 200 балів	Абітурієнт виконав (відповів) усі завдання сесії творчого конкурсу. Програми з вокалу та фортепіано (народного інструменту) повністю відповідають вимогам. Абітурієнт вільно володіє навичками читання з листа народної пісні, має високорозвинений вокально-мовленнєвий апарат автентичного або народно-хорового виконання. Проте, водночас, присутні деякі огріхи в нотному тексті, недостатньо чітко подана форма виконаних творів, манера виконання недостатньо характерна для регіональної співочої традиції. На достатньо високому рівні продемонстрував знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва». Досить вільно орієнтується в питаннях культурного та мистецького життя України та світу. Абітурієнт виконав (відповів) усі завдання сесії творчого конкурсу. Програми з вокалу та фортепіано (народного інструменту) повністю відповідають вимогам. Абітурієнт вільно володіє навичками читання з листа народної пісні, має високорозвинений вокально-мовленнєвий апарат автентичного або народно-хорового виконання. Проте, водночас, присутні незначні огріхи в нотному тексті, відчутті форми, в манері виконання, недостатньо відображається регіональна співоча традиція виконаних творів. На високому рівні продемонстрував знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва». Вільно орієнтується в питаннях культурного та мистецького життя України та світу. Абітурієнт бездоганно виконав (відповів) усі завдання сесії творчого конкурсу. Програми з вокалу та фортепіано (народного інструменту) повністю відповідають вимогам і виконані на дуже високому художньому рівні. Абітурієнт має високорозвинений виконавський апарат автентичного або народно-хорового виконання. Продемонстрував всебічні знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва». Вільно орієнтується в питаннях культурного та мистецького життя України та світу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеев Б. Элементарная теория музыки. — М., 1986.
2. Бенч-Шокало О. Український хоровий спів: Актуалізація побутової традиції : навч. посіб. — К.: Ред. журн. «Укр. світ», 2002.
3. Вахромеев В. Элементарная теория музыки. — М., 1977.
4. История зарубежной музыки в пяти выпусках. — Вып. 1. / ред. К. Розеншилль. — М., 1969; Вып. 2. / ред. Б. Левик. — М., 1966; Вып. 3. / ред. В. Конец. — М., 1972; Вып. 4. і ред. М. Друскин. — М., 1967; Вып. 5. / ред. И. Нестьев. — М., 1988.
5. История русской музыки / О. Левашова, Ю. Келдыш, А. Кандинский. — М., 1980.

6. История украинской музыки : учеб. пособие / Сост. и ред. А. Я. Шреер-Ткаченко. — М.: Музыка. 1981.
7. Іваницький А. Український музичний фольклор : підручник для вищих навчальних закладів. — Вінниця: Нова книга, 2004.
8. Іваницький А. Українська народна музична творчість: посібн. для вищих та середніх навч. закладів. — К.: Муз. Україна, 1990.
9. Іваницький А. Українська народна музична творчість: навч. посібник. — К.: Муз. Україна, 1999.
10. Іваницький А. Хрестоматія з українського музичного фольклору : навч. посібник. — Вінниця : НОВА КНИГА, 2008.
11. Історія української музики. В 6 т. : наук. видання / АН УРСР. Ін-т мист-ва, фолькл та етногр. ім. М.Т. Рильського; Ред. кол. М.М. Гордійчук та ін. — К.: Наук. думка, 1989-2004.
12. Курочкін О. Українські новорічні обряди «Коза» і «Меланка», Укр. народнознавство. — Видавництво Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному. — 1995. — 375 с.
13. Осадча В. М. Обрядова пісенність Слобожанщини : навч. посіб. — Х.: Видавець Савчук О. О., 2011.
14. Павлюченко С. Элементарная теория музыки. — К., 1980.
15. Смаглій Г. А. Основы теории музыки : підручник для музичних училищ. — Х., 1998.
16. Способин И. Элементарная теория музыки. — М., 1979.
17. Український обрядовий фольклор західних земель : Музична антологія (Бессарабія, Бойківщина, Гуцульщина. Закарпаття. Лемківщина. Підляшшя. Поділля. Полісся. Покуття. Холмщина) / Відп. ред. Г. А. Скрипник ; упоряд. та вступ. ст. А. І. Іваницького. — Вінниця : Нова Книга, 2012.

Відповідальна за випуск Т. В. Большакова